Ն॰ 4236 1879, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ — ԵՒՐՄԻՆՃԻ ՍԷՆԷ — ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ Ն॰ 4236

ԳԻՆԱԹԼԱՐ

Իսթանպոլ իչի՝
Պիր սէնէ, մէճիմիյէ 10
Ալթը այ՝ » 5
Իւչ » » 2 ½

Թաշրաբար իչին՝
Պիր սէնէ, մէճիմիյէ 12
Ալթը այ՝ » 6
Իւչ այ՝ » 3

Բօսթա իւճրէթի պիզէ այիտ տիր։

Պիր նիւսխէ 40 փարա մէթալիք

Անատոլուի Էֆիւառ

ՄՈՒՀԱՄՄԷԴԻ 1297 ՄԻԻՆԱՏԻՒ ԷՐՃԻԷԱՍ ԲԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1295

ԻԼԱՆԼԱՐ

Պիրինճի տէֆա իչին ա՝ Թրրը 2 ղ॰
Իքինճի » » » 2 »
Իւչիւնճիւ » » » 1 »

Իրան սրբատքնա գօնդրմաեան իսանաթ ու կիրթարաքն սաթրրը 5 ղ։

Մէքթուպլար Կ. Պ. Փոստոյեան խանին եաղըլըր։

Իսթանպոլտա, Գալաթատա Բէնիշէնպիհ-պազարընտա Իրսի խանընտա Ն. 41։

ԻԼԱՆ

Զինկեանէ դէզը նամ հիւքեայէնին ան պիրինճի, վէ եանոտ կիճէ Սուլթանը նամ դէսմէնքն իքինճի ճիւղի չէգմէշ օլտուղունտան, արդու իսէն զաթլարքն խապէր վիրմէլերի իխթար օլունուր։

Վէ մէղբիւր հիւքեայէնին պիրինճի ճիւղի պիթմիշ օլտուղունտան, պաղը խթէեէն զաթլարա, պէքլէմէլերի բէճա օլունմուշ իտի՝ խէ տէ, եարքն ադշամ մէղբիւր ճիւղ տախի եէնիտէն թապ իտիլերէք թէքմիշ օլաճաղընտան, մերդուման զաթլարքն մալիւմարը օլմասը տախի իխթար օլունուր։

ԹԱՍՀԻՀ

Ճումա իրթէսի կիւնքի նիւսխէսիզատ, Սիվազ շէհրի թիւճճարը միւթէպէրանքնտան Պաղալեան Յարութիւն էֆէնտի թարաֆընտան ղուհուրա կէլմիշ օլան պիր գրթա իլանատա դիքքի կէչէն իքի գրթա բօլիչա քեաղըշալարքնքն թարիխիլերի իչին, հեր նէ գատար, «–կէչէն սէնէնին իլուլը» տէնիլմիշ իսէտէ, «– կէչէն սէնէնին» լուղէթլերի չէգարբլարագ, եալնըզ «իլուլու» լուղէթի օղունուլաճագտըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բօմա, 26 դեկտ.

Էրմէնի դաթօլիկի բաթրիկի Հասուն էֆէնտի հաղրէթլերինէ, գարանլըգ բիւթպէսի թէվճիհ օլընտըղընա տայիր չաի օլան ըիվաեէթին շիմարիւք տալը եօղ տըր։

ԱԺԱՆՍ ԸՆՕՑԹԸՐ

Լօնտրա, 26 դեկտ.

Ղաղէթալար, Աֆղանիստանքն իւք մուհարեպէլէրտէն պէրի թօբլարընքն հէման ճիւմէսինի զայպ իթմիշ օլտուգլարը ճիհէթլէ քէնտիլերինտէն դօրդբմաեաճաղընք պէեան իտիեօրլար։ Աֆղանլրլարքն բէյի սի՝ Մէհէմմէտ Ճիհան, Ինկիլիզ զաղէթալարընտա խային տէյի իլան օլընմըշ տըր։ Զիւնքի միւսայիլէյհ, Ինկիլիզլէր տէքր թօբլամագ խըտմէթինի արզ էյլէտէյի հալտէ, մուախխարէն, ալտըղը մէպալիղի, Ինկիլիզլէր ալէյհինէ իսթիալ չըգարմաեա ուրֆ էյլէմիշ տիր։

Ծէնէրալ Բօպէրթսըն օրտուկեաճընտա մըգտարը քեաֆի օթ պուլունմադըղը, վէ պինտէն ալէյհ, միւսայիլէյհին, սիւարի ատլարընտան պիր մըգտարընը քէսմէէ մէճպուր օլաճաղը սուրէթը մէվսուգատա բիվաեէթ օլընբէօր։

Հէյեէթը վիւքէլա թարաֆլըը օլան ղաղէթալար, Աֆղանիսթանքն իսթիլտսը միւշքիւլաթքնտան պահս իթմիքլերի սըրատա, միլլէթին, պու իսթիլաեա, Հինտիսթանքն թէէմինի իչին պիր իհթիեաճ օլմագ իւզրէ թանքարղընը, վէ պինտէն ալէյհ, միւշքիւլաթը հաղբրէ, պու իսթիլաեա լիւգում կէօսթէրէն սէպէպլէրէ խալէլ կէթիրէմէեէճէկինի եխթար իտիեօրլար։

Շէրբիւր իսթիհքեամսթքնտան պիր գրամընքն իգմալ օլընմաեաճաղը բիվաեէթի եալանա չըգարբըլը, պու մէվզընքն զապթը նադապիլ օլապիլէճէկի պէեան օլընբէօր։

Դահիրէ, 26 դեկտ.

Կէլէճէք յունվար այը 8 ինտէ վատէսի հուրուլ իտէճէք գուրբանքն պէտէլի, 152 պին լիրաեա պալիղ օլմագտա օլուպ, պու ադճէէնին մէճմուի, շիմտիտէն թօբլանտըղը թէէմին օլընբէօր։

Պէրլին, 26 դեկտ.

Ռուսիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան վիրիլէն իսպահաթ իւղէրինէ, հուտուտատա պիր չօղ ալայլար պուլընմասընա միւթապիղ օլուպ Ալման ղազէթալարը թարաֆընտան ասքէր ճէմի սուրէթինտէ կէօսթէրիլէն մատտէնին, բէք զիեատէ օլարագ իճրա օլընան սոյլի իսթիմալաթը, բուսուսմաթ մէմուրլարընէն մէնենէք մուվաֆֆագ օլաճաղընը ճիհէթլէ, ասքէր թարաֆընտան հուտուտատա իճրայի նէդարէթ օլընմասը լիւզումինտէն նէշէթ իթմէ պիր շէյ խուսկի անլայշըլըեօր։

Լօնտրա, 27 դեկտ.

Թայմս գազէթասը, պու ատպահքի նիւսխէսինտէ, Ֆիլիպէ միւխթէլիթ գօմիսիօնու ազայի ատպրգասընտան սըր Հէնրի–Տրիւմոնտ–Վոլֆը, շարգի Ռումելի Իսլամ մուհաճիրլերի հագգընտա իեանէ օլընմագ իչին զանեթ միւէսսիր պիր տավէթնամէսինի նէշր իտիեօր։ Պու մինտատպէթլէ պիր չօղ ագճէ ճէմ օլընտաճաղը զանն օլընբէօր։

Նիս Եօրգտան կէլէն պիր թէլէկրաֆնամէ, Ճարօնիա թարաֆընտան զապթ օլընըպ Զինլիկէր թարաֆընտան թալեպ օլընան Լօնչօ ատատարը մէսէլէսի հագգընտա Ամէրիկա հիւքիւմէթի թարաֆընտան իճրա օլընան թէվասիւթիւն պիր նէթիճէյի հասէնեէ վասըլ օլտուղունու, վէ իքի հիւքիւմէթ արասընտա մուհարէպէ վուգու ալամաեաճաղընը պէեան իտիեօր։

Աթինա, 27 դեկտ.

Դրալըն նուրթգընա ճէվապէն թագտիմ օլընաճագ լայիհանքն միւզաքէրէսի պիր գաչ կիւն տէվամ էյլէտիկի կիպի, պու կիւնքի իճթիմատա տախի տէվամ իտէճէք տիր։ Հիւքիւմէթ մուխալիֆ օլան ֆըրգանքն պաշլըճա ադասը, իշպու միւզաքէրատան հիսսէտար օլարագ, հիւքիւմէթէ, խուսուսա, տէվլէթը Անլիէ վէ Եունան մէսէլէսինէքի բօլիթիգասընտան տօլտեը, վէ մալիէե նօգթայի նազարընտան չէտիտէն թէէարրիւզ էյլէմիշլէր տիր։

Հէյեէթը վիւքէլա թարաֆլըը օլան ֆըրգա, Եունան տէվլէթինճէ տայիմա նազարը տրգդաթտա թութուլմագ լազըմ կէլէնէրօրա ահվալը ումումիէսի նօգթայի նազարընտան հիւքիւմէթի միւտաֆաա իթմիշլէր տիր։

Լօնտրա, 27 դեկտ.

Քալկիւթատան կէլէն պիր թէլէկրաֆնամէ, Իրան Շահընքն, Ինկլիթէրրա տէվլէթինէ, հեր սէնէ Մէշհեէ ⅔ կիտէն զիարէթճիլէրին ազիմէթինտէն պիլ իսթիֆատ, մէղբիւր զիարէթճիլերէ օն պին քիշիտէն միւրէքքէպ պիր գուվվէյի մուհաֆըզա թէրֆիգինի թէքլիֆ իթմիկինի պիլտիրիեօր։ Ղազէթալար պու թէլէկրաֆնամէյի տէրճ իթմէքլերի սըրատա, Խօրասան վիլաեէթինին մէրքէզի իտարէսի օլան Մէշհէտին, Հերաթ թարիխի իւղէրինտէ մուհիմ պիր մէվզը՝ի հարպի օլտուղունու պիլտիրիեօրլար։

Մօրնինկ Բօսթ զազէթասը, Իրանքն, կէլէճէք իւք պահարատա, միւշէվվէշ մէսէլէքինի թէրք իլէ, Բուսիանքն, Մէրվին զապթը հագգընտա՝ի նիհէթը գաթիէսինէ տայիր օլան բօլիթիգասընը կէօսթէրմէսի իգթիզա իտէճէկինի պէեան իթմէքտէ օլան պիր չօղ Ռուս զաղէթասընը զիքր իտիեօր։

Ամիրալ Հօօտ գօմանտասընտա՝ի տօնանմա, յունվարքն պիրինճի հաֆթասընտա Բօրթսմութտան հարէքէթլէ, Իսքանեա սուլարընա կիտէճէք տիր։

Լօնտրա, 27 դեկտ.

Տէյլի Նիուս զազէթասը, պու ատպահքի նիւսխէսինտէ, գօնթ Զիշլիեէ պիր խալէֆ թայեինի մատէսի եէնիտէն միւշէվվէշ պիր սուրէթէ կիրտիկինի միւպէյեին օլարագ Վիէննատան պիր թէլէկրաֆնամէ նէշր իտիեօր։

Միւսիւ տը Դալիսին Տէրիսատէթ սէֆարէթինէ թայեին օլընաճաղը հավատիսի եալանա չըգարբըլեօր։ Տիկէր թարաֆտան, գօնթ Էիւտօլֆը, Տէրիսատէթ սէֆարէթինէ թայեինի ատա մուհագգագ տէյիլ տիր։

ԱԶԳԱՑԻՆ

Կէչէն ճիւմա կիւնիւ Ընդհանուր Ժողով թէճէմմիւ իթմիշ, վէ շիմտիյէ գատար օլտուղու կիպի, հիշ պիր շէյ իճրա իթմէմէք իչին լազըմ կէլէն պիր չօղ պօղ ըգրըարբար իլէ վագթի կէչիրիլմիշ իսէ տէ, զազէթալարտա օգունտուղունա կէօրէ, Տիարպէքիր մէսէլէսինտէն տօլտեը խայլիճ միւճատէլէ օլմուշ տուր. ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, հիշ պիր գարար վիրիլմէյէրէք, Ծնունդատան սոնրա թէճէմմիւ իտէճէք օլան մէճլիսէ սթբրլիշ տըր, չիւնքի, Իրաւասասթեան Դիւան տէտիքլերի դիւանընքն ազգասէր ազալարը, հէնուզ իգթիզա իտէն բաբօրթօեու իքի իլչ այտան պէրու վագթի պուլուպ տա հագբրլաեամամըշլար իմիշ։ Ոնլարա տա պունտան զիեատէ սիմէմ իթմէկէ ասլա հագգըմըզ եօղ տուր. չիւնքի պատիհավա օլան մէրգուման մէէմուրլարըմըզղանատա, պունտան զիեատէ իշ պէքլէնիրմէզ։

Նէ կիւզել միլէթ իտարէսի, նէ կիւզել Բաթրիգխանէ, պունլարքն սայէսի հիմմէթ վէ էհլիյէթլերինտէ, միլլէթիմիզ, մէէմուլտէն զիեատէ իլէրու կէթմէզատէ նէ՞ օլուր, Ալլահ եօգլուգլարընը կէօսթէրմէսին, Ալլահ միլլէթիմիզէ պաղըշլասընը, ատղրուսու թէշէքքիւր ճիհէթիյլէ աճզիմիզ վար տըր տէնիլսէ ճայիզ տիր. միլլէթիմիզ շու իտարէ վէ շու մէվճուտ պուլունան նիզամնամէմիզ սայէսինտէ, հեր նէվի թարագգը վէ թէգատտիմ ատրայլարընտան իչէրի կիրէպիլմիշ տիր. պունու ինքեար իտէն նանքէօր տիւր. էմմա, Տիարպէքիր էհալիսի, նիզամնամէմիզէ թէվֆիգան, Փիլիպպոս սրբազանը իսթէրլեր իմիշ, վէ կէօնտէրիլմէմէսի սէպէպլինտէն տէ էնվայի ֆէնալըգլար զուհուրա կէլմէքտէ իմիշ, վէ սէֆիլ էհալի մահզերլեր վէ թէլէկրաֆլար իլէ հեր կիւն սըզլաշըրլար իմիշ, զարարը եօք տուր, զիրա, հալէա իմնատան Ներսէս սրբազան իլէ ազգասէր եբեսփոխան էֆէնտիլերին քէյֆիլերի օրմանքշ տըր, հալէա թէքմիլ տէրսօթլուգ հիւքմ իթմէ քատ տիր, վէ հալէա մահուտ մասգարալըգ գօմիսիօնու թարաֆընտան զուհուրա կէլէն չարբըգլըգ, մէղբիւր գօմիսիօն խաթրը իչին թասահուգ իտիլմէքտէ՛ տիր։

Պէօյլէ սուլի ամէլ ու հարէքէթլէր, Բիւրալեր, Զէրքէպլեր վէ մէէմուրինի տէվլէթ թարաֆընտան զուհուրա կէլտիքճէ, հեր քէսնիտաեա վէ եայդարտաեա պաշլամալը տըր էմմա, բաթրիգխանէ թարաֆընտան զուհուրա կէլիր իսէ, սիւքիւթ իտիմէլի տիր, չիւնքի «իսէր ադգին տիր»... Մօրէ, ինսա՛ֆ լազըմ տըր, տէմիշ, ինսա՛ֆ։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մուշ միւթէսարրըֆը Մէհէմմէտ բաշաեա բիւթպէյի բէֆիտաեը միրի միրանի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Մապէյնի հիւմաեունտա թէշքիլինէ իրատէյի սէնիյյէ միւթէալլիգ պույրուլան թէֆթիշի ասքէրի գօմիսիօնու բիեասէթինէ, Տարը շուրայի ասքէրի ազասընտան Իսմայիլ Հագգը բաշա հաղրէթլէրի թայեին պույրուլմուշ տուր։

—Ճումանա իրթէսի կիւնիւ իճթիմա իտէն մէճլիսի մախսուսը վիւքէլատա, Հայսար բաշատան Իգմիտէ գատար օլան չըմէնտըֆէրին պաղը շարթլար իլէ Մ. Հանսոն վէ շիրէքեասընա իճար իտիմէսինէ գարար վէրիլմիշ տիր։

—Բրխթըմար սահիպլի իմթիեազը Միշէլ բաշաեա պիր շէքէր ֆապրիգասը իմթիեազը եթա գէլընմագ իւզրէ վէրիլմիշ օլան գարարքն իրատէի սէնիյյէսի տիւնքի կիւն շէրէֆսատը օլմուշ տուր։

—Տիվանը մուհասէպաթ պիրինճի սընըֆի միւմէյիզլիկինէ, աշար էմանէթի մուհասէպէ միւմէյիզի սապէդ Շաքիր էֆէնտի թայեին պույրուլմուշ տուր։

—Եէտի սէնէտէն պէրու թէնվիրինէ պէքլէնիլմէքտէ օլան կազարքն, շէհիր էմինի Բիզա պէյ էֆէնտի հաղրէթլէրինէ հիմմէթի, վէ Սամսթիա տայիրէսի միւտիրի Ֆայիզ պէյին էմրի թամիրաթճա ղուհուրա կէլէն զայրէթի սէմէրէսիյլէ, իքի իլչ կիճէտէն պէրու Եէտի գուլէտէն Հասան բաշա գարաղօլունա գատար եագբլարքը եազըրքշ իտի։

Անճագ մէղբիւր կաղ պօրուլարը, եէրլէրինէ վաղ օլունալը սէքիզ սէնէ գատար օլուպ, վէ պունլարքն ումումէն թէնվիրի, ումումէն մուայեէնէեէ միւհթաճ օլմաղլէ, պու ումումի մուայեէնէ վէ թամիրաթ իսթամ պուլունճաեա գատար, կաղ եանամաեան ֆէնէրլէրտէ սուլու կաղ եագբլարագ, սօգագլարքն թէնվիրինէ թէշէպպիս օլունտուղու մէրմի տիր։

—Կալինիանիս Մէսէնճը նամ զաղէթատա օգունմուշ տուր.

«Տէրիսատէթ էրմէնի բաթրիյի հաղրէթլէրի, տիւէյի մուազամանքն Տէրիսատէթ սիֆէրասընա պիր լայիհա թագտիմ իտէրէք, պունատա, Վան նահիեէսինտէ էրմէնի էհալիսի ալէյհինտէ միճեատէատէն վուգուտա կէլէն մէզալիմ ու թատատիեաթը պէեան, վէ Պէրլին մուահէտէսինին 61 մնճի պէնտինի իմզալամբշ օլան տիւէյի մուազամա թարաֆընտան իթա օլունան գօնթրօլ վէ թէֆթիշ ահքեամը իճրասընքն լիւզումունու տէրմիեան էյլէմիշ տիր։ Սուրէթի հագգդգտէ վիճուտու օմանան Բիւրտիսթան իխթիլալը, մէղբիւր զուլմ ու թէատտիեէ պէհանէ վէ վէսիլէ մագամընտա կէօսթէրիլմէքտէ տիր։ Հալ պու՝ քի էկէրչի մէմուրլար օլմասա, էրմէնիկէր վէ Բիւրալեր սուլճ ու ատայլշ իւզրէ եաշարլար։ Բիւրալէրի թէէտիպ գըլմագ իւզրէ կէօնտէրիլմիշ օլան Սամիհ բաշա հաղրէթլերի, էրքատը մէրգումէյի զիեատէսիյլէ կէօզէթմէքտէ տիր։ Պինտէն ալէյհ Վանտա թէճէմմիւ իթմիշ օլան էրմէնի էհալիսի մուրախխասլարը, պունատան պէօյլէ գօմիսէրլերէ տալա միւրաճաաթ իթմէյիպ, տօղրուտան տօղրու տէվլէթլերէ միւրաճաաթ իթմէքլիկէ գարար վիրմիշլէր տիր, չիւնքի գօմիսէրլեր էրզրումտա պիր այտան զիեատէ զալաքգլարը հալտէ, հիշ պիր իշ կէօրմէմիշլէր տիր։»

Պու պէնտ իւզէրինէ, բաթրիգխանէյին վէ Մշակը Հայկակ իմզալը միւէլլիֆինին նազարը տիգգաթլարքը տավէթ իտէրիզ։

—Միւսիւ Կիւէտելա, տէվլէթը Անլիէնին իսթիգրազաթը խարիճիեէ համիլլերի թարաֆընտան լօրտ Սալիսպրիեէ պիր լայիհա թագտիմ իլէ, կէչէնտէ տէվլէթը Անլիէնին Ղալաթա պանքերլերի իլէ ագտ իյլէտիյի մալիէճէ մուգավէլէեէ գարշը բրօթէսթօ իտէրէք, տէվլէթը Անլիէնին պու՝ քէրէ Ղալաթա պանքերլերինէ կէօսթէրտիյի վարիտաթը, զաթէն մէղբիւր իսթիգրազլարա թէէմինաթ կէօսթէրիրմիշ օլտուղունու պէեան, վէ էհամմ ու մումիեէեէ եիւզտէ 1, վէ խարիճի իսթիգրազլարա 1 1/2 վէ Պոն տիւթբէղօրլարա 2 ֆայիզ, վէ 4–5 սէնէտէն պէրու թէէտիեէ օլընմասան գուրբանլար պէտէլինէ, օրման վէ մատէնլէրին վերիլմէսինի թէքլիֆ, վէ մէղբիւր բրօթէսթանտէսինին, Տէրիսատէթ սէֆիրի սըր Հէնրի Լաեարտ հաղրէթլերի մարիֆէթիյլէ, Դաղը Անլիէ թագտիմինի իսթիտա էյլէմիշ տիր։

—Խարրնէտէն Դուրիէ տ'Օրիան զաղէթասընա եազըմշ օլան պիր մէքթուպտա օգունմուշ տուր.

Իսլամլար իլէ Խրիսթիանլար պէյնինտէ զուհուր իտէն միւնազասարը հալ ու թէսվիեէ իչին պունատան պիր այ էվվէլ թէշքիլ օլընան գօմիսիօն ըէյլիսի հալէա Իսթանպոլտա պուլընմագտա տըր։ Անճէպա մէճլիսի վիւքէլա միանընտա միւսայիլէյհին իքի հաֆթատան պէրու թալեպ էյլէմէքտէ օլտուղու թալիմաթլարը վիրմէք իչին հէնուզ իթիլաֆ հասըլ օլմա՞տը մը։ Իշի պու գատար կիճիքտիրմէլերինին սէպէպլի նէ՞ տիր։ Պապը Ալի շունու տէրխաթը իթմէլիտիր քի Հէրսէք մէսէլէսինի եիւզ իւոթիպըրագաբը վէ մէմլէքէթին զալիմլէրի օլան իւչ տէօրթ նէֆէր պէյլերի միւճաղաթ դըլմագ իսթէմէտիյի իչին զաթը հաղրէթի Բաթիշահի Պոնա իլէ Հէրսէքի զայպ իթմի, վէ Պաթագ, վէ Անրաթ Ալանտա վուգու պուլան գրթթատա ճիւրաթ իտէնլէրէ, ատալէթ իւզրէ միւճա-

զաթ վերմէտկի իչին, մէմալիքի շահանէ իւղէրինէ մուհարէպէյի ախիրէ պէլիէսինի տավէթ իտիպ, պունընտա նէթիճէսի չու օլտու քի Էրզրում վէ Ասիա գըթալարընտա ըէրչոդ եէր դայպ իթտի, վէ միլքին խարապընա սէպէպ օլտու։ Իշթէ վիլայէթընդէն դարարաշլըդ, պասիրէթսիզլիքէրի, վէ իչի սիւրիւնճէմէտէ պըրադմադ ատէթլերինին նէթիճէլերի պունլար օլտու։

Վադըթ տըր քի վիլայէտի Օսմանիէ, կէչմիշ ղէմանընդէն տերսլերինատէն միւսթադպէլ իչին իսթիֆատէ իթտին, չունքի, էկէր էսկի խաթթը հարաքէթէ սիւրիւք իթմէկ տէվամ իտէրլեր իսէ, կիւն կէլճէճէք քի ֆայիտէլի պիր չէյ կարամատաճադլար։

Պիր քէրրէ Ֆրանսատա ամթքը նիկահ իթտիրէր։ Դուվվէթլի պիր տիւշմէնատէն մաղլուպ օլտուղու հալտէ պիր գաչ սէնէ զարֆքընտա թէլէֆաթը թամիր իթմիշ, միլեարճա ֆրանգ թաղմինաթ վերմիշ, գուվվէթլի պիր հիւքիւմէթ թէէսիս իթմիշ, սերվէթ ու գուվվէթի ասքերիէսինի տէօրթ գաթ զիեատէ արթըրմըշ, վէ մուհարէպէտէն էվվէլքի հալինատէն զիեատէ զէնկին վէ գուվվէթլի պիր միլլէթ օրմուշ տուր։

Իշտու միւճիղէ, տէվլէթը Ալիէնին տիւչար օլտուղու զայէլէրատէն տահա զիեատէ գայրէլի պիր վազըթտա ըէսը ումուրը հիւքիւմէթտէ պուլունան ատամլարըն հիւանի նիեէթ, իշկիւզարլըդ վէ էհլի նամուսլըդլարը սէմերէսի պիր։ Նախի ատավէթլէր, էֆքեար ու իթիֆատ ֆարգլարը, մէնֆաաթը մախսուսսուսի, հըրսը չան ու թամա, հաբիբ հէր նէ քի մէմալիքին զարարլարը թամիրինի կէճիքտիրէպիլիր իսէ ճիւմէսի տէ մուհապպէթը վաթան թէէսիրի իլէ պէր թարաֆ օլուպ, Ֆրանսա սէլամէթէ չըգմըշ վէ չու չիմտիքի ազամէթէ նայիլ օրմուշ տուր։

Նէ՞չին տէվլէթը Ալիէ Ֆրանսատան իպրէթ ալարադ օնա իմթիսալ իթմէեօր։ Մէկէրչի օթուզ միլեոն Օսմանլըլար իչինատէ, տիմ, էհլի նամուս, վէ Սուլթանա սատըդ վէ վաթանբէրվէր եիւզ դատար ատամ պուլմադ միւմքին տէյի՞լ մի տիր։ Ատամ եօգ տէյիլ տիր, ֆագաթ պիր թադըմ ատամլար, ֆէնա եօլատա նուֆուզ Ֆրանսէթերէք հիւքիւմէթ մէմուրիէթլերինի էլլերինէ կէչիրմիշլէր, վէ միլքին սերվէթինի խմթէսիրլերի կիպի ալըպ սատմադատա, վէ միլքի խարապ իթմէքատէ օլան քէօթիւլիւքլերի պադը սադլամադատա տըրլար։

Միասիս Թիէր, Ֆրանսատա ըէսը ումուրը հիւքիւմէթ կէչիրինատէ, քէնտի տօսթլարընը հիւքիւմէթ մէմուրիէթլերինէ կէչիրմէտի, իշտէ մէհարէթ քէսպ իթմիշ, վէ էհլիէթի ու դապիլիէթլերի իլէ թանըմըշ ատամլարը ինթիհապ էյլէտի, վէ 5 միլեար ֆրանգը միդատքէրէ իսէ ճէք օլան ատամին, Դաթօլիք, Բրօթէսթան վէ եահուտ եէհուտի օրտուղունու սիւալ իթմէյիպ, իչի պաշա չըգարապիլիր ատամ արատը վէ պու կիւնքի կիւն Ֆրանսանընդէն պիւտճէսինատէ պիր դաչ եիւզ միլեոն ֆրանգ ֆադլա վար տըր։

—Ֆիլիպէտէն դէկտեմբեր 20 թարիխի ընէ մէդբիւր դաղէթաեա եաղըմըշ օլան պիր մէքթուպդն պադը ճիւմլէլերինի պէր վէճճի զիյր պէնան իտէրիզ.

Էհտիպէթիմիզատէ պուլունան մուհաճիրլերին դըշ օրթատընատա չէքտիրլերի մէշադատիր կէօրէնին եիրէյի բարէ բարէ օլուր։ Էհտիպէթին իչերլերինատէն հէր կիւն թէլէկրաֆլար ալըպ, պունլարատա, պիչարէ մուհաճիրլերին սոն ատրէճէտէ սէֆալէթի իչինատէ պուլընմըշլարը պիլտիրիլմէքտէ տիր։ Եամաճադ պիր մահէլլերի պուլունմաեըպ, պաշտան թրնաղա գատար իւղերլերինտէ քրուպա բաչավրա հալի քէսպ իթմիշ վէ եէճէք պիր բարչա էթմէքլերի պուլունմատըղը հալտէ սօդադ օրթալարընտա դարլարը իչինատէ եամմադատա, վէ իչլերինտէն չօղու իհթիմալ քի եամբպ պիր տահա գալգմամադատա տըրլար։

Էհտիպէթ մէճլիսը ումումիսի, պու սէֆիլլերին հալինի աճքեարադ պունլարը իհթիեաճաթը [աճիլէսի ուղրընա սարֆ օլընմադ իւղրէ 10 պին լիրա թախսիս էյլէտիլի կիպի, Պուլղար էրզարքը, իեանէ ճէսի իչին պիր գոմիթէ թէշքիլ իթմիշ, վէ 250 քիչի հուզուրընտա միւէսսիր պիր նութգ իրատ իտէրէք հէր քէսին գալպինի թահրիք էյլէմիշ տիր. միւշարիէյհին նութգընընդէն զիեատէ գալպէրէ թէէսիր իտէն ճիւմլէսինի պէր վէճճի զիյր պէնան իտէրիմ.

«Սէֆալէթ իչինատէ պուլունանլարը թէսէլլի գելմադ լազըմ կէլտիքատէ պիլ ճիւմլէ ինսանլար եէքտիկէրինէ գարընտաշ նազարըյլա պադմալը տըրլար։ Վէրին քի Այլահ տա էվլատլարընընդա լութֆ ու ինայէթ վէ գուվվէթ պախշ էյլէսին։ Վէրին, չունքի պիր կիւն կէլճէճէք տիր քի ճիւմլէսիզ տէ պու ֆանի տունեատը թէրք իտիպ, վիրէճէկինինդ ատատադատար ահրէթատէ սիպդիր իչին զայ օլմադ պիր սերվէթ օլաճադ տըր։»

ԷՏԻՐՆԷՏԷՆ ՄԷԹԲՈՒՊ

Էտիրնէ, 12/24 Դեկտ. 1879

...Միւէլլիֆ,

Էտիրնէ վիլայէթի տախիլինատէ պուլունան դաղալարըն օրմանմէմուրլին վէ միւֆէթթիշլերի, բուսումը նիզամիսինի պիլ իֆա, Ռումէլիի Շարգիատէն իհրաճ օլունուպ, վիլայէթին դաղալարընա նադլ ուիրատ օլունան թահրիթա վէ քէրատթէլէրատէն, Ռումէլիի Շարգընընդ, բուսումը մէդքիւրէյէ մախսուս տահիլլերինին եէտէլերինատէ մէվճուտ պուլունան Պուլկար իւլիպարէ թէղքէրէլէրէ, հէվալէյի սէնինի իթիպար իթմէյերէք նադլ իթմիշ օլտուղլարը քէրատթէլէրատէն տօպատեը, տէֆթարէն վէ իբի դաթ բէտմ թաղէպ իտէրէք, թիւճճարլարա թաղեիդաթ վադը օլտուղու էյչին, օլ պադատէ շու ատիատէքի միթալատթը չաքիրմանէմին, դաղէթայի միւթէպերինիզատ տէրճինի իթիմամա էյլէրիմ։

Ռուսումը նիզամիյէսի, Ռումէլիի Շարգի վիլայէթինատէ իֆա օլունտուղու հալտէ, Էտիրնէ վիլայէթինէ վէ դաղալարընա նադլ օլունան քէրէսթէլէրատէն թէքրարէն բէտմ ալընմասը, սադըզը միսիլլու ճայիզ օրմանեաճաղը տէրքեար տըր։ Վէ հաթթա, պէօյլէ թէքրարէն բէտմ ալընմադ լիւզումունա տայիր դանօնէն պիր դարար պուլունմատըղընը զանն իտէրիմ։ Շա միւնասէպէթլէ քի, նէֆսի Էտիրնէյէ, վիլայէթի մէղպուրէատէն խայլի քէրէսթէ կէլտիկի հալտէ, պու բաստա թէքրարէն բէտմ ալընաղընը կէօրմէտիք. պու թադտիրատ եալընըզ դաղալարտա շու մուզայիրի ուսուլ մէթալիպամը զուհուրի իլէ, թիւճճարլարը թաղեիդ դէլընմասը մէվճուտ տըր։

Շու հալտէ դաղալարտա պուլունան քէրէսթէ թիւճճարլարընտան պադըզլարը իչլերինի կիւճլէրինի թէբ.ք իլէ, վէ «պիղիմ դաղամըզդա նադլ օլունան ճիւղի պիր մըգտար քէրէսթէլերէ նադար օլունմադատան իսէ, նէֆսի Էտիրնէյէ քէղալիք Ռումէլիի Շարգիատէն խայլի մըգտար քէրէսթէ վիրատ իտէօր, «նրարա՞ նիչին նադար պուլրուլմատէօր» տէյի պէհանը հալ իլէ, պի զայրի հադդէն վադը օլանչու թաղեիդաթը մէնինի խուսուսունտա, միլայէթէ պիլ միւրաճաա Իսթիտա թադտիմ էյլէտիկը։ Պունտան իւղերինէ. քէյֆիյէթի օրման վէ մատէն խարէսի ումումիյէսինատէն իսթիղան պուլրուլմուշ իսէ տէ, պունտա [տիդգաթ վէ թէճճիւպ իտիլէճէք պիր նօգթա վար իսէ, օտա Ռումէլիի Շարգըտէն, նէֆսի Էտիրնէյէ, դաղալարտա սարֆ օլունանտան զիեատէ թահթա վէ քէրէսթէ վիրուտ իտիպ, պէօյլէ պիր մէթալիպին, դաղալարտան էվվէլ պուրատա վուգուտի ճայիղ իքէն, պուրատա պէօյլէ պիր չէյին վուգուտ պուլմատըղընը, վէ հաթթա սարիհէն թէղքերէ պիկէ սօրուլմատըղընը, վիլայէթի պիղդաթ պիլմիկի հալտէ, դաղալարտան օլան շուշիքեայէթի իւղերինէ, քէյֆիեէթի օրման վէ մատէն խարէսինատէն իսթիղան էյլէմէսի տիր, քի խարէրի մէղպուրէ թէքրարէն ըէսմ ալընմասընը, չայէտ թէնսիպ կէօրիւր իսէ, օղ հալտէ պիր սէնէտէն պերու նէֆսի Էտիրնէյէ նադլ վէ սարֆ իտիրմէկինի, պիղ անճադ դաղիյէյի մէղպուրէյէ համ իտէրիղ. անճադ, դաղալարտա քի օրման մէմուրին վէ միւֆէթթիշլերինին հարաքեաթը, հիչ պիր շէյ համ իտէմէտիք. չունքի օրալարտա քի մէմուրին. Ռումէլիի Շարգըտէն, հայտէ գաչըրատիլմիեր տէյի, վահի պիր զանն իլէ, թէղքերէ սօրմադ վէ արամադատա պուլունմուշ օլալար իսէ, պիղիմ պու օրման մէմուրլարը եախսա միւֆէթթիշլերի, օրմանտա միւթասալիգ իշլերինի իքմալ իթմիշլեր տէ, պիրտէ Ռումէլիի Շարգընընդ մէնաֆիինի տիւշինմէկէ գալգըշմըշ օլտուղլարընը թահսին իտէճէք իտիք. հայ պու քի էօյլէտէ օրմանեըպ, թէղքերէրէր Պուլկար իւլիպարէ օլտուղու իչին տիր, գաթան հէվալէի սէմմի իթիպար իթմէալերերինի կէօրմիշ վէ թէճճիւպ իթմիշլիղ տիր։

Վէլհասըլ, էկէր անլաշըլան պիր խուսուս վար իսէ, օ տա չունատան իպարէթ դալբեօրքի, դաղալարտաքի օրման մէմուրին վէ միւֆէթթիշլերի, նադլ օլունան քէրէսթէլերէ սօգունմամադ իչին, սադըզը

---

(1) Վադթըյան Թուրքանընդն մուհիմ մէմուրիյէթլերինատէ իսթիխամ դըլընմըշ օլուպ, չիմտ իսէ Բաղարճըքտա ումումի օրմանլարընը օնտալըգ պաղ մէմուրու պուլունան Զաղրալը Անատթա էֆէնտինին, պու պադատէ վադը օլան զանթ վէ տիդգաթը ֆիվգալատէլերի խուսուսունտա, Բաղարճըգտաքի քէրէսթէ թիւճճարլարընընդն վերակի խուսուսի մանիմաթլոր, պունու քեամիլէն թատիդ իտէրլէր։

միսիլլու, եալընըզ Թիւրքիանընդ քէրէսթէ բուսուսունա մախսուս թէղքէրելերի կէօրմէք իսթէեօրլար քի, պուտա Պուլկար իւլ իպարէ թէղքերինի եէրինէ, պիր թէպտիլ, մէճճանէն Թիւրքիա օրման իտարէսինին թէղքերինատէն վերիլմէք իչին, Նիհայէթ էտիրնէտէ օրման իտարէսինին թէշքիլինէ մէնութ պիր մատտէ օլուպ, պունուն եկէր շիմտիքի հալտէ ատէմ թէշքիլի սահիհէն պիր էօղիւր թահթընտա իսէ, նէֆսի Էտիրնէյէ կէլէն խայլի թահթա վէ քէրէսթէլերէ վէ թէղքերելերէ տիդգաթ իտիլմէսինէ, Էտիրնէ կիպի պիր վիլայէթտէ, իճապը մասլահաթտան օլարադ, էհտիմիյէթի վերիլմէսինի միսիլլու, միւթէսարրըֆլըգ վէ գայիմադամլըղլարտա տախի էհտիմիյէթի վերիլմէսի, վէ էհտիմիյէթի շայէտ ճայիղ օլտա պիլէ, պարի դանօնէն ճարի վէ միւթէպէր օլան Ռումէլիի Շարգընընդ քէրէսթէ բուսուսմ թէղքերելերինէ, օրտալարտա տախի իթիպար օլունմասընը էմր ու իշարէ, թիւճճարլարա պու եիւզատէն վերիլէն թաղեիդաթն մէնինի իչին, վիլայէթիմիզին տախիլինատէ պուլունան ումումի օրման մէմուրին վէ միւֆէթթիշլերինին թալիմաթ իրսալ պույրուլմասը լիւզումի խուսուսընտա, օրման վէ մատէն խարէյի ումումիյէսինին, ահիղանէ նադարը տիդգաթ վէ հիմմէթլերինի իսթիրհամ էյլերիմ։

...

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԻՆՏԻՄԻԶԻ ԱԼՏԱԹՄԱՆԱԼԸՄ

Շիմտի միլլէթիմիզատ պիրպիրինէ ղարտա իրի էֆքեար հիւքմ իթմէքատէ տիր. պունդարատան տիրի էքսէրիյէթին էֆքեարը տըր քի, տերքեար օլան զայրէթլերէ, նիւմայիշլերէ, շարլաթանըզլարա, վէ դաղէթալարա վէ մէքթէպլերէ պադգարադ ատատանմադատա, վէ միլլէթիմիզ իչին, թարիղը մէտէնիյէթատէ իկերուլմէքատէ տիր տէ, ի խտտա վէ ինթիգատ իտիլմէքատէ տիր. վէ տիկեր էֆքեար իսէ պիզիմ կիպի բէք ազալարը էֆքեարը տըր քի, նաֆիլէ եէրատ քէնտիմիզի ալտամմահալըմ, պիղ իլերու կիթմէքատէ օլմատըգտան պաշգա, պիր սուրէթի մանէվիյատատ, կերի կերի տախի կիթմէքատէյիզ տէյի խատտա ինթմէքատէյիզ։

Պու իբի էֆքեար վէ խատտանընդն, այնի վազըթտա իբիսատ սահիհ.լիք օրմադ, միւմքին տէյիլ տիր, էլալէթէ հալընըզ պիրիսի, մագրանը սըհհէթի օլտադ տըր։

Այլահ վերսին տէ, պիղ եանրլմագտա օմուշ օլալըմ, վէ պիղէ դարշը պուլունան էֆքեար տօղրու օմուշ օլուն, ֆագաթ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, հեր էյիլիք հեր պուլաշ, վէ հեր սահիհլիք սրամադրա վէ դրիթիդ ինթմէյլէ զուհուրա կէլմիշ օլտուղունատան, քէնտի խատատընընդ Թահրիր միթալատթա ալտըրմ։

Էվվէլ էմիրատ, քեֆֆիյէ ալիմ վէ քեամիլ զաթլարընը միթասլատթընը, պիտիք վէ միւհիմ պիր նօգթա իւղերինէ տավէթ իտէրէք. ումումի խաղբմըզընը տախի, ֆիքրլերինատ քէօքլէշմիշ օլան էսկի ինթիդատլարը, հիչ տէյիլ իսէ պիր ճիւղի վադթ իչին պէրթարաֆ իտէրէք, թահթը նադարը տիդգաթա տամարընը ըէճա իտէրիզ։ Նէօլսէ քի, պիր վադթատան պերու միլլէթիմիզատ, վէ ատէլ խուսուս Իսթանպօլատա պուլունուպ տա, ադդատերլիք վէ ազըլըլըզ տախմադ իսթէյէնէրիմիզատ, միլլէթճէ պիր ճիղմիթլիկի ճայիղ կէօրմէք իսթէտիյէրինատէ, Ճիղմիթլերին, «Ի սէր Աստուծոյ վէ եահուտ ի սէր Եկեղեցւոյ ամենայն ինչ ներելի է» տէտիքլերի կիպի, պունլար տա «Ի սէր ազգին ամենայն ինչ ներելի է» դատէսինի, միւպարէք պիր դատէ մագամընտա թուսթմագտա օլտուղլարընտան, միլլէթճէ զուհուրա կէլմէքատէ օլան հիչ պիր չարբըգլըգ վէ նատանլըգ վէ չօճուգլուգ ալէյհինատէ, հիչ պիր նէվի գրիթիգ իտիլմէսինի վէ գարշը սէօյլէնիրմէսինի ասլա ճայիզ կէօրմէք իսթէմէմէքատէ տիրլեր, վէ պունա տախի իսպաթ շուտուր քի, պաշգա միլլէթ վէ տէվլէթ, վէ մէքէմուրին վէ սայիրլեր ալէյհինատէ զուհուրա կէլմէքատէ օլան գրիթիգլերի, քէմալի արզու իւղրէ օգուեուպ վէ թահսին տախի իլլէտիքլերի թագտիրատէ, էն գանղի դաղէթամքզտա օրուր իսէ օլսուն, միլլէթճէ պիր գրիթիգ կէօրսիւրլերի կիպի, անինատէ եիւղէրինի էքշիտերէք պիր թարաֆա ամթաքդատան պաշգա, էնվայի հագարէթէ տախի դալգըշմադտա տըրլար։

Պու հալ իսէ, էն միւղիք հալտէ պուլունան պիր խատթանընը, քէնտի իլլէթինի ասլա պիլմէք վէ իրատընը ալմադ իսթէմէտիկինէ պէնդէտիկինատէն, պունտանտա զիեատէ ագըրսըզլըգ օլամադ տէնիլատ ճայիղ տիր։

Հիչ պիր տատամընը, քէնտի էվլատընընդն, պէտախլադլարընա կէօզ դարատըլմասընը ճայիղ կէօրմէտիկի հալտէ, ումումի խալգըմըզընը, միլլէթճէ դուսուրլարտա կէլինճէ, պիրթիւն պիրթիւն կէօզ դարատըլմասընը խատտա էյլէմէսի, տօղրուսու, զիեատէսիյլէ շահանը թէէսսիֆ տիր. զիրա, պիր միլլէթ տախի թըպլդը պիր չօճուգ միսիլլու, էկէր գուսուրլարը թայէրեպ իտիմէյլեպ տէ թէշվիգ տախի իտիլիր իսէ, պիթթատի, մեղքիր գուսուրլարընտա պադը գարը վէ տէվամ իտէր։

Պու իլլէթ միլլէթիմիզատէ, պու նադընտրատա, հատատէն զիեատէ էլէրու կիթմիշ պուլունուղունատան, դաղէթալարըմըզ տախի, թապիաթինէ քէնտի մուգատատէս վաղիֆէլէրինի ունութմադըգդա մէճպուր օլարադ, գրիթիդատէն սարֆը նադար իլէ, էֆքեարը ամմէ սէլինին էօնիւնէ ալիշմէքատէ, վէ եահուտ սիւքիթի իթթիֆատ էյլէմէքատէ տիրլեր։

Զօճուգլարըմըզդն թալիմու թերպիյէսի վէ թէնվիրի էֆքեարը նիյէթի մէմուհէսիյլէ, կերչի մէքթէպլեր քիւշատինէ ազ չօղ չաբչըլմադատա տըր, հալ պու քի, օ չօճուգլարըն իպրէթնիմալարը վէ ըէհպէրլերի պուլունան բէտէր ու վալիտեյլերինին թէնվիրի էֆքեարլարը մատատէյի միւհիմմէսինէ ասլա տիւշինիլիպ տէ տիդգաթ օրունմադատա տէյիլ տիր։

Պիզիմ իսէ, չօճուգլար իչին մէքթէպճէ նէ գատար իհթիեաճը չէտիտիմիզ վար իսէ, պիւյիք ատամլարը մէքթէպէ կէօնատէրէմէսիմիզատէն, դաղէթալար վէ քիֆատլար, վէ նութգլար, վէ կիճէ վէ բազար կիւնլերի տէրսլերի իչին տախի օ գատար, վէ հաթթա տահա զիեատէ վէ ըէք չօգ զիեատէ իհթիեաճը չէտիտիմիզ վար տըր։

Խագրն թէնվիրի իչին բէք ազ քիֆատլարըմըզ պուլունուղու, վէ օգուեանլարըմըզդն տա չօգլուգ պիր չէյ անլատամատըգլարը տերքեար օլտուղունատան, օլ ճիհէթլէ պիյիք պիր մէնֆաաթ պէտրլէյէմէտիկիմիզատ կիպի, նութգլարատան տախի պէտրլէյէմէյիզ, չունքի իշիտիմէքատէ օլան նութգլարը, ատէյիզ չօճուգլարը, էհլի տիդգաթա մայիլ տուր, չէօյլէ քի, նութգ իթմէքլիք ատէթա պիր սիւս վէ պիր մօտա եէրինէ կէչմիշ օլտուղունատան, բասթ կէլէն ճահիլլէր վէ իմտատակլար ազըլարընա կէլէնի սէօյլէմէք.

տէ, վէ տիւնէ յենէր տէ, քէզալիք մեռա օլարադ, սալի էլլեր վուրմագա թէլէզլուզ էլլէմէքտէ տիրլեր։

Տիմէք տիր քի, էհալիմիզին թէնվիրի էֆքեարը պապշնտա օլան իսմիտիմիզ, եալընըզ զաղէթալար իւղերինտէ գալմըշ տըր։ Վէ տիմէք տիր քի մելէթիմիզին իլերու կիտիպ կիթմէմէք օլմասը, մէվճուտ պուլունան զաղէթալարըմըզըն բուհլարը վէ բէվիշէրի իլէ, օգուտանլարընըն սաեբսընտան, վէ օգուտսուզլարընը մուհասքէմէ իթմէքլիք գուտրէթլերի տէրէճէսինտէն անպաշըլաճագ տըր։

Իմտի, օլ խուսուսու թէֆթիշ ի՞տէլիմ։

Հէր քէս պիլմէքտէ տիր քի, եալընըզ թիւրքիատա պուլունան միլէթիմիզ, էն ազը իքի միլեոն նուֆուստան միւբէթէպ պուլունմագտա օլուպ, վէ եէվմիյէ խոտ, իւսթ իւսթէ էն չոզու իւչ պին նիւսխէ զաղէթամըզ նէշր իտիրմէքտէ տիր։

Պու զաղէթալարըն բուհլարը վէ կիտիշէրի զաթէն մալիւմ օլուզունտան, օլ խուսուստան սարֆը նազար իլէ, եալընըզ օգուտանլարա տիզգաթ իտէլիմ։

Թէքմիլ պիր միլէթտէ, եալընըզ իւչ պին քիշի զաղէթալարա փարա վիրմէքտէ օլուզունտան, հայտէ իւսթ իւսթէ իքիշէր տէ օթլագճը զամմ իտէրէք, հէման 9 պին քիշի հէր կիւն զաղէթա օգուտմագտա տըր տէյի թահմին իտէլիմ։

Հէլէ շու սահիհ տիր քի, զաղէթա օգուտանլարտան անճագ եիւզտէ ան քիշիսի օգուտսուզունու միւթալաա իտէպիլմէքտէ, վէ մահալ վէ բուհունու լտերզըլլա անլատապիլմէքտէ իտէլերտէ, պիզ ալիրազ տահա ճէօմէրթիք իտէրէք, եիւզտէ եիկիրմի ֆարզ իտէլիմ։

Պու հիսապճա օգուտսուզունու լտերզըլլա անլատըգ մուհասքէմէ իտէպիլիր, անճագ 1800–2000 քիշի պուլապիլէճէկիզ։ Վէ պունլարըն էֆքեար վէ իթիպարլարը իտէ, մէվճուտ պուլունան զաղէթալարըն սաեբսընտա թագոմ օլունմագ իգթիզա իտէճէկինտէն, հէր նէ գատար միւտահին վէ տարդավուզ զաղէթալարըն հէմէֆքեարլարը զիեատէ իտէ տէ, պիզ պիր միւսաւիրմէ, զաղէթա պարչնա իքիշէր եիւզ քիշի թուլթալրմ։

Ճիմնի տիմէք տիր քի, միլլէթիմիզտէ, հեր դանզի զաղէթա օլուր իտէ օլսուն, քէնտի էֆքեարվէ զաթատէսինի վազ իլէ, էֆքեարը ամմէյի թէնվիր իտէպիլմէք իչին, եալընըզ իքի եիւզ քիշիյէ մալիք պուլունմագտա օլաուգտան պաշգա, պու իքի եիւզ քիշիտէ, հիչ տէյիլ իտէ նըսֆը տախի, պաշլըճա ախշ ու իթմաճա պիր մէնֆաաթ նէյլէթիյլէ օգուեարադ, թէնվիրի էֆքեար խըտմէթինէ ասլա կիրիշմէյէճէք քլերինտէն, մէյտանտա եալընըզ եիւզ քիշի զալմագտա տըր, վէ պունլարտան իտէ իչտէ իքիսի զաթէն օթլագճըլըզը պիլէ երթիքեատ իտէնլերտէն միւբէթէպ օլմալարը ճիհէթլէ, արթըզ էօյլէ ատամլարտան, միլլէթճէ հիչ պիր էյիրք պէքլէնիլմէյէճէկինտէն, շունտա իչէ եարար, եալընըզ 30–40 քիշի զալաճագ, վէ տիմէք տիր քի, հեր պիր զաղէթա անճագ 40 քիշի իլէ, վէ եախօտ թէքմիլ զաղէթաճըլար, անճագ 300–400 քիշի իլէ, պու միլլէթին էֆքեարը թէնվիրինէ չալըշմագտա տըրըլար, վէ պինաէն ալէյհ, միլլէթճէ իլերու կիթմէքտէ օլմամըզա, էն պիւյիւք խսպաթ վէ թաստիգատէ պու հիսապ օլաճագ տըր։

Էկէր պու միւճիզէյ ինանմագլըզ ճայիզ իսէ, պիզ ինանանլարը թէպրիք իլէ մէսուա ատտ խտէրիզ, հալ պու քի պիզիմ օգատար չօգ իմանըմըզ պուլունմատըզընը տա սէթր իթմէք իսթէմէյիզ։

Պիզիմ իթիգատըմըզ շու տուր քի, միլլէթիմիզին իլերու կիթմէքտէ օլմասընա ինանըլմագ իչին պիրինճի տէրէճէտէ էհէմմիյյէթտէն օլան չէյ, հիչ տէյիլ իսէ պիր գաչ եիւզ ճինս զաղէթալարըմըզ օլմալը տըր, վէ պու զաղէթալարըն հեր պիրինտէն, հիչ տէյիլ իսէ պէշեր օնար պին նիւսխէ պատրմալը տըր, վէ մէզքուր զաղէթալարըն իչինտէ, հեր չէյտէն պահս խտէր, վէ հեր գուսուր վէ չարբըգլըզը վէ պաթըլ եիթիգատարը ուրպէթճէ դրիթիդ խտէնդերի պուլունմալը տըր, եօղսա հեր հալիմիզ քէնտիմիզի ալատթմագտան իպարէթ գալը։

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մ[illegible] 4235 [illegible]

Իրաց այս՝ տարբ վիճակին մէջ զարմանալի չէ միթէ որ սմանք ալ կերթան այս բարոյապէս, մտաւորապէս և նիւթապէս ինկած հանրութեան չունեցածը, ունեցածի, չկրցածը, կրցածի, անկարելի եղածը, կարելի կը հաշուին և զանիկա կը խարեն. և անխոհեմութիւնը ծայրայեղութեան վերջին աստիճանին հասցընելով, անոր նեղութիւնները ու չարչարանքները անուղղակի կը կրինապատակեն ու կը ծանրացնեն։ «Ազգային կեանքը՝ շաղակրատութեամբ կանցնի» կըսէ Ցաճիկ առածը, և չենք սխալիր եթէ ըսենք թէ այդ առածը յատկապէս մեզի համար զրցուած է, վասն զի մեր ամեն մէկուն կեանքը շաղակրատութեամբ ու փճանքոսութեամբ կանցնի ամեն օր, մեր ժողովներէն բռնէ մինչև յետին սպասաւորը փճաքոս են։ Մէջ արժանիք գնահատող կայ, ոչ բարի գործ մը քաջալերող, ոչ անպիտանը՝ պիտանաւորէն զատող կայ, ոչ խմաստակը՝ խմաստասէրէն, ոչ խենթը՝ խելացիէն որոշող կայ և ոչ պարկեշտը որիկայէն, ամենքն ալ համարժէք ու համազին են և մանաւանդ խենթերը աւելի պատիւ, յարգ ու պատկառանք կը գրաւեն։ Անպիտան մը ժողովրդեան հարգատ լեղուին հետ կը խաղայ, անոր գեղեցկութիւնները ու նրբութիւնները կը կարատէ, և իր կարճ սովալուկ խելքով զայն նորելուկ դրութեան մը վերածելու կելնէ, և տէս ուրիշ անպիտաններ կելնեն և զանիկա Հայ լեղուին նոբոդիչը ու տէրէնիչը կը համարուին, թերևս դպրոցական մը կերևի և իր չգիտցած մէկ բանին մէջ քիթը կը խօթէ, ուրիշ թեթեւսոլիներ կելնեն անմիջապէս զանիկա ֆէլէտոն կանուանեն, և երկնի եօթը ատաճանը կը հանեն, մէկ ուրիշ խելագար մը ղ.Լիթրէն Ատուծմէ եաքը ամենակարող և ամենագէտ էակը կը դաւանի(1) և քանի մ՝ալ սովորական դրոշներ հագուագիւտ արարածներ կը համարի, և տէս խել մը ապուշներ ծափ կը զարնեն և ղխելագարը իմաստունի տեղ կընդունին, միւսն ալ կելնէ ղԱստուած կը դատապարտէ, կրօնքները կը թշնամանէ և հրաւէր կը կարդայ Հայերուն որ ամեն բան թողուն և իր եաւէն երթան. եթէ երկնիկ ու հանգիստ կեանք մը ունենալ կուզեն, և այս ամեն մեծ ուղղիկ Խ[illegible] անունը յ[illegible] ու [illegible] կը դնեն խել մը մարդիկ։

Մենք այս ողբալի վիճակին բարոյական անկում կըսենք, և այս վիճակին շարունակութիւնը շատ ցաւալի հետեւանքներ պիտի բերէ իր եաւէն, որն որ մարդկային կարողութիւնը անկարելի պիտի ըլլան դարմանել եթէ Աստուած չմիջամտէ։

Ասոնք յառաջադիմութիւն չեն, ասանկ բաները գիտական խմաստ չունին, ճաշակ չունին, նպատակ չունին և գոյն չունին, ասոնք կապիկի նմանողական անբանաւոր և անպատակ ձեւերն են որ տեսողներու ու լսողներու ծիծաղը միայն կը շարժեն։

Մարդ մը աղէկ գէշ գիրք մը թարգմանելուն համար, կամ քանի մը տող անհամ, անլի բաներ գրելուն համար խմաստասէր, գիտնական ալ. չկրնար կոչուիլ. մէկու մը գիտնական, խմաստասէր ըսելու համար անօրէն շատ բաներ կը պահանջուին և գիտութեանց մէջ անոր ի՞նչ աստիճան ունենալը կը փնտռուի, նամանաւանդ մեր մէջ գիտնական ըսուելու արժանի մարդ գտնելն ալ անհնար է, վասն զի մեր դպրոցական կամ ուսումնական վիճակը ամենուս ալ յայտնի է։ Ապա ուրեմն խմաստակները և անպիտան գրոշները քիչ մը զգաստանալ պէտք են և անսմթարար անոր ասոր գիտնական, խմաստասէր ըսելով գիտութեան բարձր անունը ու նշանակութիւնը արատաւորել պէտք չեն։

Եթէ խմաստակները յառաջադիմութեան փափաքով ասանկ զբաղուելի բաներ կընեն, պէտք է գիտնան որ կը սխալին, պէտք է գիտնան որ ամենէն ուղիղ և բանաւոր յառաջադիմութիւնը մէկու մը իր տարիքը ու սահմանը ճանչնալուն մէջ կը կայանայ, և երբ ժողովրդեան ամեն մէկ անհատը իր կարողութիւնը ու ոյժը կշռէ ու չկրցած և չգիտցած բանին մէջ չխառնուի այն ատեն միայն ստուգապէս ծառայած և օժտած կըլլայ յառաջադիմութեան։

Մեր խմաստակներու դատողութիւնը այնքան կարճ ու տկար է որ, բանի մը արտաքին երևոյթէն անմիջապէս կը խաբուին և անոր ներքինը չեն չօշափեր, օրինակի աղագաւ Լիթրէն դրութեան մը վարժապետն է, խմաստակները անոր անունը կը լսեն, և առանց անոր դրութեան կամ վարդապետութեան ի՞նչ բլալը հասկնալու, ու առանց անոր կառավարած այլանդակ դպրոցին ներքին երևոյթներու և սկզբունքներու իրաղէկ բլլալու, խկոյն «Մ[illegible]» կաղաղակեն և կելլեն զանիկա Աստուծոյ կարգը կը դասեն իբր թէ Լիթրէն տեղերքի տարաշխարհութեան գործին մէջ մասնակցած բլլայ Աստուծոյ...։

Թող իրենց գլխին մէջ իրօք խելք ունեցողները տեսնեն թէ խմաստակներու այս կերպ ցաւալի ընթացքը, որքան կը մրոտէ թշուառ ժողովրդեան պատիւը, և որքան կը նուաստացնէ անոր մարդկային արժանաւորութիւնը...։ Թող խորհողները դատեն թէ այս ընթացքով ժողովուրդը կը շահի՞ թէ կը կորսընցընէ, կը լուսաւորուի՞ թէ դէպ ի խաւար կը դիմէ, բարոյական կամնէ՞ թէ անբարոյական։

Ալ ժամանակը եկաւ որ խմաստակներու սուտումնա գովեստը և անամթի շողոքորթութիւնը մէկդի դնելով, քիչ մ՝ալ ճշմարիտ քննութեան և անշահասէր խրատականչ դնենք և մեր էական պակասութիւնները շտկելու աշխատինք։ Այնքան շոգմոգ դրուածներէ բան մը չբուսաւ, պտուղ մը չեկաւ, և հիմայ ամեն խորհող մարդ կըզգայ թէ սուտ ազգասէրները և գիտութիւնը գիրքերու մէջ միայն տեսնող ֆէթոնէ-մէրը մտոտի փառքի կամ աղայական մտապարծութենէ դրդրուած ամեն ինչ ծուռ մեկներ էին և ժողովրդեան ճշդիւտ վիճակը խեղաթիւրելով ու անոր անկարող կողմերը ծածկելով ամեն բանի ձեռնհաս ու յաջողակ դասեր էին։

7 դեկտ. 1879 Ց. Բ-բէլ-ն

Իզմիր

---

(1) Փիլիսոփայական—ժողովրդական բառարան ըսուած տեսը։

ԿԻՃԷ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

(37)

—

Թէն լաղբրաը խոհեօր իսէն, անալաեամասաքլար նօգթալարը եյղա էթ պանա։

Մասամ տը Սիմէօղ, սան սէօղլերինի թէքրարլամասընտա, ծանրն թէհայիւրի կիթմիքէճէ արթարագ,

—Պէնիմ ըէյիմի՞ մի ալմագ։ գարարըմը՞ մը անլամագ, տէտի, սէնին, պու սէօղլերի, պարան տը Բէրժան վէ անքն աշդ ու սէվասը միանասէպէթիյլէ պանա սէօյլէմէքլիկին բէք զարիպ տիր։ Էվվէթ, բէտէրիմ վէ սէն, պէնի Բընէ տը Բիէօեէ վատ իթմիշ իքէն, չիմտի տէ պու լաղբրարլարը պանա սէօյլէմէկէ գալդըշմագլըքն դարայիպատէն տիր, չէնքի, սէն պէնիմգալպիմին, թէքմիլէն Բընէեէ վերիլմիշ օլատղունու պէրտիկին հալտէ, պունլարը պանա պէեան իթմէքլիկին, տարա միմքին տէյիլ տիր։ Իմտի, հէր հալտէ բիւեա կէօրիւեօրսմ, եախօտ ադլմա մալիք պուլունմատեօրսմ։

—Ժա՛ն, սէվկիլիս էվլատըմ, պիր իյիճէ տիւշիւն, նիշանլըքը սէվմէքտէ օլատղունա էմի՞ն միսին։

—Ա՜հ, վալիտէճիյիմ, էմին օլմագտա սէօզ միւ տիւր։

—Մէրգուսու հեր քէստէն զիեատէ սէվմէքտէ օլատղունա էմին միսին։

—Սիզի սէվտիկիմտէն զիեատէ տէյիլ, ֆագաթ սիզի սէվտիկիմ գատար անը տախի սէվերիմ, հալ պու քի քէնտի էօմրիւմտէն եիւզ գաթ զիեատէ սէվմէքտէ օլատղունա տատա չիւպհէմ եօգ տուր։

—Էկէր սէնճէ, եա պիր տիկէրիյլէ թէկհհիւլ իթմէք, վէ եախօտ էօրմէք լազմ կէլսէ, գա՞նդըսընը իսթիեար իտէրսին։

—Պիրա թէրէսատիւտ էօրմէյի իսթիեար իտէրիմ։ Ֆագաթ պու զարիպ սիւալլերտէն մագսէտ նէ՞ տիր, վէ պէնի տէհշէթի սուրէթտէ իքի գէլլըճ արատընտա պրադմագլըգտա նէ՞ միանասէպաթ վար տը։ Էթրաֆքմտա նէ՞ վազը օլուտեր քի, պէն պիլէմէեօրսմ, նէ՞ էտրար տօլաշըբեօր քի, պէնտէն կիղլէեօրսուն։

—Էվէ՛տըմ, պէն սէնտէն հիչ պիր շէյ կիղլէմէեէճէյիմ։ Շիմտի հեր շէյի պիլէճէքսին վէ օղ վազբթ... օղ վազբթ... սերպէսթճէ վէ քէնտի գալպին իւզրէ, գաբարընը վիրէճէքսին։

—Սէօյլէ, վալիտէճիյիմ, սէնի տինլէեօրսմ, տէտի Ժան բէրբէլէեէրէք, էվ վազը օլան սէօզլերին զարիպպիկինտէն տօլայը բէնկի պիւսպիթիւն օլուպ, աղալարը տախի տիթրէեէրէք։

Տիշէսին, գըզընա հի բէտէեէ իթմէտիկի վազբալար, օգուտանլարըմըզգա մալիմ օլատղու իչին, թէքմարբնա հաճէթի կէօրմէյիղ։

Ժանքն ճէսարէթի մանէվիեէսի հէման գահրամանլըգ տէրէճէսինտէ իտի իսէ տէ, պունունը պէրատէր, մէզպուրէ, վալիտէսինի տինլէտիկի զէման, եիւրէկլինին չարքընթըք տուրմուշ օլատղունու, վէ պիչարէնին գուլագ թօզուլարընտան սօղուգ պիր թէր աղըպ, ճան չէ քիշմէքլիկի մախսուս սէտա կիպլի տէհշէթլի պիր սէտանէն գուլագլարընա ատ քի իթտիկինի զանն իյլէմէքտէ, վէ տէրունէն չու լաղբրարլարը սէօյլէմէքտէ իտի։

—Ա՜հ, եիկիրմի եաշընտա, վէ սէվմէք վէ սէվիշմէք չաղլարընտա էօլմէքլիք բէք միւշքիւլ տիր...

Ա՜հ, եա Բապպիմ, եա Բապպիմ, պանա մէրհամէթ իթմէեէճէքմին, վէ շու եճէլ շերպէթինի պէնտէն ուղագլա թմամեաճագմըզը։

—Գըզըմ, տէտի տիւշէս, հիքմեեէսինի պիթիրտիքտէն սոնրա, մատամ քի շիմտի հեր շէյի պիլիրսին, մատամ քի արթըգ ոչնտէն հիչ պիր կիղլի շէյ գալմատը, վէ կէրէք սէլամէթ վէ կէրէք հէլալ գաբուլարը գարշընտա տաշըրը, սէօյլէ՝, պու խուսուստա օլան գաբարընը նէ՞ տիր։

Ժան պաշընը գալարարը, վէ տուսագլարընտա միշահատէ օլունան թէպսիսիմ մահվ օրմագլի։

—Սէվգիլիս վալիտէ, տէտի, պանա նէյին պէօյլէ պիր սիւալ իսէ տէ, ֆագաթ սիզի սէվտիկիմ գատար անը տախի սէվերիմ, հալ պու քի քէնտի էօմրիւմտէն եիւզ գաթ զիեատէ սէվմէքտէ օլատղունա տատա չիւպհէմ եօգ տուր։

—Էկէր սէնճէ, եա պիր տիկէրիյլէ թէկհհիւլ իթմէք, վէ եախօտ էօրմէք լազմ կէլսէ, գա՞նդըսընը իսթիեար իտէրսին։

—Պիրա թէրէսատիւտ էօրմէյի իսթիեար իտէրիմ։ Ֆագաթ պու զարիպ սիւալլերտէն մագսէտ նէ՞ տիր, վէ պէնի տէհշէթլ

500 Վէ 207, ՊԷՅՕՂԼՈՒ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼ

Ճ. ՊԷՅՔԸՐ

500 Վէ 207, ՊԷՅՕՂԼՈՒ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼ

ՄԻԻՍԻՒ Ճ. ՊԷՅՔԸՐԸՆ ՊԷՅՕՂԼՈՒՏԱ. ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ. ՔԵԱՅԻՆ ՄԱՂԱԶԱՍԸՆՏԱ. ԽԱՆԷԷՇԵԱՍԸՆԱ. ՎԷ ԵՕԼՃՈՒԼՈՒՂԱ. ԷԼԶԷՄ ՕԼԱՆ ՇԷՅՃԷՐԷ

Գարեօլալար, Եաստըգլար, Եօրկանլար, Հալըլար, Պանեօլար, Զարշաֆլար, Սուֆրա պէզի վէ Բէշկիրլէր, Զաթալ, Պըչակ, Մագաս, Զատըրլար, Օրտու Գարեօլալարը,

ՏԱՅԻՐ ՏԱՅԻՄԱ. ՀԱԶԸՐՏԱ. ՊՈՒԼՈՒՆՈՒՐ, ԵԱՆԻ

ԼՕՆՏՐԱՏԱ ԶԻԲԱԱՅՏ ՃԱՏՏԷՍԻՆՏԷ

ՄԻԼՔ ՍԹՐԻԹ ՆԱՄ ՍՕԳԱԳՏԱ ՆՈՒՄԷՐՕ 35

ՄԱՂԱԶԱՏԱ ԻՏԽԱԼԱԹ ԳՕՄԻՍԻՕՆՈՒ ՄԷՄՈՒՐՈՒ

Սաանատալիէլէր, Հավա իլէ շիրիլմիշ եիւղ եաստըգլարը. Սուֆրալար, Իչինէ սու կէջմէզ չարշաֆլար, Զանթալար, Ամի թագըմլարը, վէ Բօրթմանթօլար վէ սայիրէ,

ԼՕՆՏՐԱ Ճ. ՊԷՅՔԸՐ

ԻՍԹԱՆՊՕԼ Ճ. ՊԷՅՔԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ

Միւէլիֆ,

Սիվաստա պազը ումուրըմըզըն ահէնթօսու օլան, վէ Գայսէրիյէ միւթէսարրըֆլըզընա թասլի Զինճ տէրէ գարիյէ ի սէքէնսիտէն պուլունան հաճի Անտօն օղլու Յոթինէն մախտումի Միխալ, պու տէֆա, Խարբուրթ ոա ահէնթօմուզ օլտուղու հալտէ, մէզունուզ բոլիչաթէն վէ նագտէն իքի պին լիրամը տօլանտըրըպ, ամմ զատէսի Զաբգըն օղլու Սիմէօնուն օղլու Ավրաամ իլէ պիր իքտէ ֆիրար իթաիքլէրինտէն, լազըմ կէլէն մահէ՝երէ, կէր՝ք թարաֆը հիւքիւմէթտէն, վէ կէրէք քէնտի թարաֆըմըզտան թէլլէր էքիլէրէք սար՝գը մէրգո մլարըն թութուլուպ Սի օլովասա կէօնտէրիլմէլէրի ՝էխթար վէ ի՝ ենմուշ վէ մուախէրէն մէրգում Միլան խալը քէնտի ըէֆիգի իլէ, Զինճիտէրէտ վազը բէտէրի ֆօթ նին խանէսինտ պուլունտուղու խապէր ալընարագ, կէրէք Սիվ՝ս վալիլիկինտէն վէ կէրէք էնգարէ վալիլիկինտէն Գայսէրիյէ միւթէսարրըֆլըզընա խիթապէն, մէրգումանընն ախզու կիրիֆթէլերինէ տայիր էմրնամէլէր կէօնտէրիլմիշ իսէ տէ, մէրգում ֆօ՝ի ատախի ինէք էսմանընտան օլարագ պէշ եիւզ լիրամ՝ տ լանտըրարագ, մախտում՝ Միխալ վէ մէրգումուն ըէֆիգի «լան Զաբգըն օղլու Ավրաամը պիրլիքտէ ալարագ ֆիրար իթտիքլէրին էն, հէնուզ տրտէսթ խիլէմէմ՝ շլեր տիր։

Մէրգուման տօլանտըրըճը սարիգ՝ ըին էշքեա լարը շու տթիտէքի սուրէթտէ տիր.

Ֆօթի ա թմըշ պէշ չաղլարընտա մաթուրուշ շիշման վէ օրթա պօյու օլուպ, օղլու իսէ երկիրմի իքի վէ երկիրմի իւշ չաղարընտա, վէ քէզալիք օրթա պօյու, վէ տալեան պուղտայ ըէնլի, վէ իրի կէօզլիւ վէ շէօհլէ օլտուղու հալտէ, Զաբգըն օղլու Ավրաամ տախի օթուզ օթուզ իքի չաղարընտա, վէ քէզալիք օրթա պօյու վէ պուղտայի պէնիզի, վէ «աշալը տըր։

Իմ ի, մէրգումէրի հէր նէրէտէ կէօրէն վէ պիլէն օլուպ տէ, հիւքիւմէթէ խապէր կէրիր վէ թութտուրուր իսէ, քէնտիսինէ պիր լաեըգը միւքեաֆաթ վիրիլ՝ ճէկինին իլանը՝յա պէրապէր, շունու տախի խապէր վ ըիրիզ քի, մէրգում Միխալ եէտինտէ, իքի գրթա, եանի պիրի իլուլու պէշի թարիխլի 100 լիրալըգ, վէ տիկէրի տախի ե՝նէ իլուլ սէքիզ թարիխլի վէ 30 լիրա՝ըգ վէ Հալէպ իւզէրինէ չէքիմէք ի՝զրէ պէեազլարըմըզ պուլունտուղունտան, վէ պունլարը տա պիրլիքտէ կէօթիւրմիւշ՝լ տուղունտան, էվրագը մէզգ՝ ըէնին հիւքմիւ գալմամըշ տըր, վէ էկէր սարիգը մէրգում իլէ ուեուշարագ, մէզքիւր բոլիչալարը պան օլուր իսէ, «գճէսի թէէ տիյէե օլու՝ մատրգտան, պաշգա լազըմ կէլէն զա՝ար դիե՝նոն մաատա, մ՝ըգում սարիգի տ՝ախ՝ քէնտիսի՝տ՝ն թալէպ իսէճէկիմտէն, իլանը քէյֆ՝ ՝էթէ միւսարաաթ իյլէմիշիմ տիր։

1879 Նոյ. 27 Յարութիւն

Սիվաս Պոյաճեան

Հասը՝թը ֆուզարա վէ՝՝ չա էկեանայիտ օլմագ իւղրէ, միլէթի Մոսէվիէնին ուխուվէթի խայրիեէսի թ՝ուրաֆընտան Պէյօղլուտա Պիւյիւք Ալզազ՝ը նամ թէատրոտա, դեկտեմբերին եիկիրմ՝ տոգուզ՝ ունճու ճումատա լրթիոր կիճէսի, մասքէ՝ի վէ մասքէսիզ սուրէթտէ՝, վ՝ իւճրէթի տո խիլիէսի իքիչէր մէճիտ վ՝ լոճալար պի էր լիրայի Օսմանի օլարագ՝, միւքէմմէլ վէ մունթ՝ զամ պիր պալ վիրիլճէկկի իլան իտիլմէսի, ուխուվէթի մէզքիւրլ թարաֆընտան ըէճա օլունմուշ տուր։

---

95 սէնէսի թրչրինի էվվէլինին եիկիրմի ալթընճը կիւնտէ վագը սէնէյի մէրգումէ գասրմը լպմիտասընտան 96 սէնէսի գասրմընտա սէկիլին պիր սէնէյի քեամիլ իսթիճար օլունմագ, վէ պէտէյի իճարլարը բէչինան մալիյյէ խազինէյի ճէլիլէսինէ թէէտիյյէ վէ թէպիր օլունմագ շարթը վէ չէրայիթի սայիրէ իլլէ Պէյօղլունտա քեային Իզզէթ բաշա չիֆթիլիկի իճարը, սիմ մէճիտիէ 20 ղրուշտան իւշ պին, վէ չիֆթիլիկի մէզքիւր տէրուտնինտէ վազը Եազ՝խանէ իճարը, լիրայի Օսմանի 100 ղրուշտան, պին՝՝՝ի եիւզ ղրուշ պէտէլ իլլէ մալիեէ խազինէյի ճէլիլէսինտէն տէրտէսթի միւզայիսէ օլուպ, քեանունի էվվէլի բուսմինին երկիրմինճի կիւնիւ գարարը վէրիլէճէկինտէն, պունա թալիպ օլանլարը եէվմի մէզքիւրտէն մուգատտէմ միւթէահիւտլերիյյէ պէրապէր խազինէյի ճէլիլէյի մէրգումէտ վարիատթը ումումիէտ մուհասէպէսինին իհալաթ օտասընա միւրաճաաթ իյլէմէլերի լազըմ կէլիր։ Մ

Մուրատ օղլու Յակոբ էֆէնտինին հաւիւէսի Հօրոբիք հանըմըն, Բիզա բաշայի մէրհումուն մախտումի իզզէթլու Ալի պէյ զիմմէթինտէ, իւսկիւտար մէրքէզի պիտաեէթ մահքէմէսի հուգուգ տայիրէսինտէ՝ վէրիլէն պիր գրթա իլամ մուճիպինճէ, մահքիւպիհ ալտաճաղը օլան մէպալիղին թէսվիեէսի զըմնընտա, միրի միւմայիլյհին Գատը գարիեէսինտէ Միւհիւրտար պաղընտա վագը պիր խանէ վէ պազչէսէ օ՝ան եէտի հիսսէտ պիր հիսսէսինին ֆիր՝ ութի մուգարրէր օլմաղլէ, թարիխի իլանտան՝ն պէշ կիւն, եան մուհարրէմ իւլ հիրամրն օն սէքիզինճի կիւնի միւզայիտ՝սինէ միւպատէրէթ օլունճաղընտան, իշթիրասընա թալիպ պուլունանլարը՝ն, մահքէմէյի մէզքիւր իճրա մէմուրիեէթինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի։

LE REPRODUCTEUR

Բրբրոտիւքթէօր, եախօտ հէր կէօնա քեաղըտ իւզէրինէ եաղըմըշ օլան պիր իպարէնին 10 տագրգատա 100 ատէտ գօրեասընը ալմագ իչին եէնի պիրիճատ։

Զիրքիւր բիա, վէ ֆիեաթը ճարի վէ սայիրէ չ՝էարմագ իչին հէր պիր թիւճճար մաղազասընա լիւզումի օլան իշ պուլէաթ ղաեէթ էհվէն օլուպ եալընը՝ Բարաքէօյտ էնվայի ճինս աեագ գապը թիւճարը միւսիւ ՏԻԱՄԱՆՏԻՍ ԵՕՐԿԻՆ. ՏԻՍին 5 նիւմէրօյու մաղազասընտա սաթըսը աթիտէքի ֆիեաթ իւզրէ։

Լ. 1. . . ֆր.	7	Պէրապէրինտէ պիր
» 2. . . »	14	չիչէ տէ միւրէքքէպ
» 3. . . »	28	վիրիլիր։

Խարիճատէն պիր չիչէ միւրէքքէպ ալանլար 1 ֆրանգ վիրմէլի տիրլեր։

ԾՐԱՆՍԸՋ ՎԱԲՕՐ ԴՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Մ. ԲԱԴԷ ԷՆԼ ՎԷ ԴՈՒՄԲ.

Մարսիլիա իլէ Բօթի պէյնինտէ նէզամընտա վաբօր իշլէթտիրիր Վաբօրլար, հէր այրն 15 վէ 30ընճը կիւնլերի Մարսիլիատա նհարէքէթ իտէրլէր։

Վաբօրլար Իսթանպօլտան հարէքէթ իտիպ տօղրու վէ չարուգ սուրէթտէ Մարսիլիեա վասըլ օլուրլար։

Մէօղ նամ վսրօր սեպտեմբեր 30 տա Մարսիլիատան, վէ նոյեմբեր 7 տէ Իսթանպօլտան հարէքէթ իտիպ Բօթիյէ ազիմէթ իտէճէք տիր։

Մարսիլիաեա իւք սէֆէրի Արմէնի նավրօր իճրա իտէճէք տիր։

Նավլուն վէ մալ եիւքլէթիլմէք վէ մահիմաթը սայիրէ ալմագ իչին, սահիպի իմզաեա միւրաճաաթ օլունա։

ՍՕՃԷՆԹՕ
ԲՕՊԼՆ ԲԷՊՈՒԼ
Մօմհանէ սօգաղը, Ն. 114

ՏՕԳԹՕՐ Ճ. ԱՆԱՆԵԱՆ

Պօղազ Եանի խանչէրի, պուրուն վէ պուլագ սինիր իսասթալը ղլարը՝՝՝նէն խուսուսի հէքիմի պուլունան Տօղթօր Անանեան էֆէնտի, պու տէֆա խանէսինի տէյիլթիրէրէ՝, Պէյօղլունտա Շիշլի սօգաղընտա վագը 18 Նիւմէրօյու խանէյէ նագէլ իթմիշ օլտուղու կիսլի, Բազար, Զարշէնպէհ վէ ճիւմաա կիւնլերի էօյլէնէ գատար, վէ հէր կիւն ակ ադշամ իւզէրլէրի, խանէսինէ թէչրիֆ իտէն խասթալարը գատուլ իյլէտիրտէն պաշգա, Բազար իրթէսի Սալը, Բէնճշէմպէհ, վէ ճիւմաա իրթէսի կիւնլերի տախի Իսթանպօլտա Եէնիճամիտէ Բօսթանանէյի ամիրէ գարընտա վագը Ալլահվերտիեան էճզախանէսինտէ պուլումագտա տրը։

19

ՎԱՕՐՕՐ ԵՆԻՆԴԻ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԷ ՍԻԿՈՒՐԹԱՆ

Ալէս վէ սահիպ ուզ նէրճէ թիճարէթ իտէն մարգարամ Գալաթա օգաղընտա, 2 վէ 23 նիւմէրօյու մաղազասընտա մահէնտրօյու մահէնտրօյ, Մէզքիւր ֆապրիգա մահէնտրօյ մահէնտրօյ։

Ահասալը էշլատ վէ դիմրլրը վէ դահէնտէ վէ մարանէօզլրը

ԻԼԱՆԸ ՄԻԻՀԻՄ

Վաբօր իլէ թահրիա քէսմէքտէ օլան ֆապրիգամըզին մամուլամանան, Սթանպօլտա Բէրլեսաէ ճիլէրտէ չրգմաղ սօգաղտա 47 Նիւմէրօլու էրմօգրամի Բաքաատօրուլօնին, վէ Դալաթատա Դալաֆաթ եէրինտէ 2 Նիւմէրօլու Հաճի Եօրկինին մուղաղալարընտա վէ Պէյօղլունտա Բաբաղ քէօրրիսուսնտէ Մանկուսար պահճէսինտէ քէրէստէճի Իվան Քօզմիսի վէ Իւսկիւտարտա Պալատան իսկէլէսինտէ Նօ. 20 քէրէստէճի տիւքքան՝ընտա պուլունտուղու պէեան օլունուր։ Պատէղին մաղազալարըմըզտա ալա ճինտէն պէօյիւք քիչիւք քէրէսթէլէր պուլունճագ տրը։ Մամուլամըզը պիր սիյաղ իւղրէ օլուպ, միւմքին մէրթէպէ ազ թէլէֆ օլտուղունտան, խթմալինտէ խայլը խտարէ վէ թէսարրուֆ վար տրը։ Թօրատան միւշթէրիլէր, Դալաթատա Մէրթէպանի սօգաղընտա 47 Նիւմէրօլու մաղազատա վէքիլի Մ. Ֆալամօրա միւրաճաաթ իթմէլէրի լազըմ մէլիր։

Շարը կէօրէ Դոմբանէասը

ՏՕԳԹՕՐ Վ. ԻԼՍԷՆԹԱՆՆԷՐ

Բարիսին հէքիմլիք ագատէմիասը տօգթօրլարընտան տօղթօր Վ. Իլսէնթանէր, շէհրիմիզի մահէլլի իգամէթկեահ թախսիս էյտիշ տիր։ Տօգթօրը միւմայիւէյհ, Հ. ֆանատտա քէնտի սանաթընտա, պախուսուս սիտիք եօլլարը խասթալըգլարը, ֆրէն վէկի վէ պէլ սօուղլուղունու թէտավի խուսուսընտա քէսպի մէհարէթ իյլէմիշ տիր։

Տօքթօրը միւմայիւէյհ, բազար կիւնլերինտէն մատտա հէր կիւն էօյլէտէն սոնրա ալաֆրանկա սաաթ 1 տէն 3է գատար Պէյօղլուտա Գուրիէ տ՝Օրիան մաթպասագարշըսընտաԲասաժ Ֆրանսէ նամ չարշը՝տա պիր եիւզիւ եանի Ամալը մէսճիտէքի եիւզիւ 28 վէ տիկէր եիւզիւ եանի Թիմանի սօգաղընտա 17 Նիւմէրօտտ քեային խանէսինտէխասթա գապուլ իտէր։

ՏԻՇՃԻ ՏՕՔԹՕՐ ՏՕՐԻՆԵԻՆԻՆ ԹԻՐԹԻՊԻ

Տօգթօրը միւմայիւէյհին տիշ իչին թէրթիպ իթմիշ օլտուղու թօղ վէ սուեու վէ տիշ ֆըրչալարը սաթըլը Պէյօղլուտա Ֆարմասի Պրիթանիք նամ էճզախանէտէ։

Ճիշէ վէ գութուլարընն, սախթէ օլմատըղընա թէէմինաթ օլմագ իւզրէ, իւղէրինտէ, տօքթօր Տօրինեէնին իմզասը վէ Ֆարմասի Պրիթանիքին մէօհրիպուլունմասընա տրգգաթ օլունա։

ԵԱՆՂԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

NORTH BRITICH AND MERCANTIL INSURANCE COMPANY

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻԹ ԷՆԴ ՄԷՐԲԷՆԹԱՑԻ

Նամ Լօնտրա վէ Էտինպուրկ եանընը

		Ինկ. Լր.
Ասըլ սէրմաեէ		2,000,000
Էօտէնմիշ սէրմաեէ	250,000	
Եանընը չիւպէսին-տէն հասըլ օլմուշ		
իհթիեաթ ագճէ-	1,040,744	1,290,744
սի 1873 սէնէսին-տէ քեաբը սաթի	917,178	

NORTHERN ASSURANC COMPANY

ՆՕՐԹՀԷՐՆ

Նամ Լօնտրա եանընը սէկուրթա-գումբանեաբը

		Ինկ. Լր.
Ասըլ սէրմաեէ		3,000,000
Էօտէնմիշ սէրմաեէ	150,000	
Եանընը չիւպէսին-տէն հասըլ օլմուշ		
իհթիեաթ ագճէսի	380,000	530,000
1873 տէ սաթի քեաբ		331,000

Սահիպ իմզա քէնտուտինին, պալէատէքի իքի սիկուրթա գումբանեաբընընն ՊԻՐԼԻՆԳՄԻՇ աճէնթօսու նասսպ օլունմուշ օլուպ, եանկընն սիկուրթասը իչին չոգ գօլայլըգլար վիրէպիլիր պիր հալտէ պուլունտուղունու, քէնտի պիր չոգ միւշթէրիլէրինէ, վէ իսթանպօլուն բաղպէթլու էհալիսինէ իլան իտէր։

Մէզքիւր գումբանեաբար, քէնտի տախիլի նիզամնամէլէրի մուճիպինճէ սիկուրթաեա թութտուգլարը էպնիեէլէրի, պէյնլէրինտէ թագսիմ իտէճէքլէր տիր։ Եանընն սիկուրթասը իչին վիրտիքլէրի գօլայլըգլար իլէ պիր չոգ իշ եաբամաեա միւգթէտիր տիրլեր։

Շիմտիյէ գատար օլտուղու կիպի, Պէյօղլու վէ Գալաթա վէ Իսթանպօլ վէ ճիվար շէհիր վէ քէօյլերտէ էպնիեէ սիկուրթաեա թութաճագ տրը։

Ֆիեաթ վէ սայիրէ հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իսթէեէնլէրին, Գալաթատա քէօբրիւ պաշընտա Գօմիսիօն խանընտա տէնիզէ պագան քէօչէսինտէ 9 Նիւմէրօլու մաղազաեա միւրաճաաթ իյլէմէլերի։

Մէզքիւր Գումբանեաբարն աճէնթասը
ՀՕՀՆ ԲԱՌԻԼ
վէ ումուր ու մէսալիհինէ մէմուր
ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈՐԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա, 27 Դեկտեմբեր

Ինկլիզ գօնսօլիտի	97- 5/8
Լսհամը Ռումումիէ այբլարը	99- 5/8
» » գարանտը	99- 7/8
1865 Իսթիգրաղը	12- 3/4
1869 »	12- 1/4
1871 »	63-1/2
1872 (Պօն տիւ Թրէզօր)	18-
1873 »	10- 5/8
1877 »	70- 7/8
Օսմանլը Պանգասը	10- 5/8
Ռուսիա իսթիգրաղը 1873	86-1/4
Մըսըր իսթիգրաղը պիրլէշմիշ	53- 1/4
» իսթիեաղը (չըմէնտը.)	83-1/2
Իսբանիէ	
Տարբա սանիէ	68- 3/4
Մըսըրլը Բօչիա իսթիգրաղը	85- 3/8
1877 Մաճարիսթան էսհամը	85-
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վադէ	

Բարիս, 27 Դեկտեմբեր

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 3 %	81-35
» » 5 %	115-35
» » 3 % Ա.	
մորթիսմանլը	85-37 1/2
Էսհամը Ռումումիէ այբլարը	79- 85
» » գարանտը	10-
1865 Իսթիգրաղը	60-
1869 »	60-
1873 »	55-
Ռումէլի չըմէնտը. թահվիլա.	54-25
Օսմանլը Պանգասը	521-25
Գրէտի Լիոնէ	378-75
Իսթալիա ֆոնտսու	81- 60
Ռուս ֆոնտսու 3 % (1877	93- 1/16
Մըսըր իսթիգ. պիրլէշմիշ	268-75
Իսբանիա խարիճի իսթիգրաղը	15- 1/2
Գամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ	25-25

Բարիս, (Պուլվար) 26 Դեկտ.

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 3 %	115- 40
Էսհամը Ռումումիէ	2-37 1/2

Վիէննա, Դեկտ.

Ամբիս	
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիա	-
Ռումէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	-

ԳԱԼԻ ՍԹԱՍ ՊՕՐՍԱԼԸ

Էսհ. Ռում. դեկտ. 15 ադշմ. գր.	10-30
» » դեկտ. 17 սպհ. աչ.	10-30
» » Էն եիւքսէք	10-31
» » Էն աշաղը	10-29
» » Սաաթ 5 տէ	10-30
1865 Իսթիդ. (Մութօն) 6 % ֆ.	-
1865 » » 6 % ֆ.	-
1869 » (Բինար) 6 % ֆ.	-
1872 » (Պօն տիւ Թրէզօր	-
1873 » (Բինար) 6 % ֆ.	-
Ռումէլի չըմէնտըֆէր	33-3/4
Բէքօր Բ-ր-	1-1/2
Հէվալէսիզ Բ-ր-	15-1/2
Ագչէ ֆայիզի %	11-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Գրէտի ժէնէրալ 6 %	-
Սօսիէթէ ժէն 6 %	-
Իսթանպոլ Պանգասը	-
Սօսիէթէ Օթման	-
Թրամվայ 3 %	-
Լավրիսմ (մատէն)	-

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՉԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղրշտան	Ղ. Փ.
Ինկլիզ լիրասը	110-01
Ֆրանսըզ ալթունու	87-19
Բոլ	89-24
Գրիսից ալթունու	51-12
Պէեազ մէհիտիյէ	196-26
Մէթալիք	118-10
Պէշլիք	119-
Պագրը	380-
Գարպոն գայիմէսի գաբիք	8-76

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՉԱՍԸ

Էն եիւքսէք	890-
Էն աշաղը	890-
Սաաթ 5 տէ	890-